NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. **V Ljubljani v saboto 17. februarija 1855.** **List 14.**

Poduk, kako umni angležki kmetje bob sejejo.

Kar redivno moč tiče, so „Novice“ unidan dobro razjasnile, da je ima bob v naj večji meri, kar tudi znani pregovor poterduje: „bob čez gojzd, močnik do praga“.

Bravši, kako Angleži ob setvi z bobom ravnajo, sem sklenil, jih natanko posnemati. Ker je pa njih obnašanje v tem tako pametno, da ga vsak, kdor ni na glavo padel, na hip spozna in poterdi, da se smé, če je le kolčikaj rodovitna letina, obilna bobova žetva dočakovati, naj tedaj v prid in posnemo umnim gospodarjem ta poduk razglasim.

Žalostna je sicer pri nas, dasiravno se „Novíce“ beró, vendar se še zmirej premalo preberajo, in pa prezanikerno v njih nasvetovane poskušnje v djanji izpeljujejo, kajti med kmetovavci je še obilo starokopitnežev, ki se starih šeg v kmetovanji, če so tudi skoz in skoz malo prida, tako terdovratno deržé, kakor konjska muha konja. Takim bo beržda tudi pričijoči spis toliko pomagal, kolikor bob v steno metati. Al tam, kjer poduki, ki jih že telesni občutki otipajo in od kterih dobrote se kmali želodec prepriča, nič ne zdajo, se tudi z duhovnim naukom pogostoma kaj rada le prazna slama mlati.

Povej starokopitnežu kaj po domače od poboljšanja kmetovanja, te bo sicer poslušal pa naposlednje rekel: „saj bi to res utegnilo dobro biti“. Da bi pa od stare navade odstopil, nikar ne misli! Pa kaj bom o tem govoril? Naj se raje vernem k bobovi setvi:

Njiva za bob naj se spomladi rano (zgodaj) pripravi in močno pognoji, zakaj bob se mraza ne boji, pa mu tudi obilost gnoja ne škodje. Po preorani njivi se bob takole sadí: Vervica se preko njive potegne, poleg nje se s kolčikom naredé po 6 palcov globoke luknjice, kamor se bobovo zerno meče; med luknjicami se pa za 3 in tudi po dva palca prostora puša. Pri Angležih, da je kolček za luknjice priličniši in da se ne zaguli, ima železno ost. Kader je perva versta posájena, se vervica za poldrugi čevelj premesti, in kader je druga izveršena, se zopet toliko naprej premakne itd., dokler ni vsa njiva posajena, ki je za bob odločena. Potem se z brano njiva prevleče, da se brazde nekoliko razrahljajo in da se luknjice verh boba zasujejo.

Zdaj se bob pustí, da za dobre 4 palce odraste, in kadar toliko mero doseže, ga je treba okopavati, da se plevel zatare in zemlja se mu zboljša. Potlej čez 4 tedne se zopet okoplje in se parst iz obéh strani nekoliko proti bobovi versti potegne, da se bobu nekoliko prisuje, kar mu je kaj ugodno. Kadar se perva dva stroka pri tleh cvetja znebita, je treba bobu verhe požeti, da steblo bolj stročje in zernje redí, in da se muhe *) verhov ne polasté, ki bi bob utegnile do čistega ugonobiti. Na ta škodljiv merčes je treba dobro dobro paziti, in kakor hitro se verh stebla prikaže, ako tudi še pri tleh ni nobenega stroka, je treba neutegoma bobu verhe porezati, da se pred muhami zavaruje.

Angleži, ki tako z bobom v caker hodijo, pridelajo boba, da je kaj; kajti steblo 60 do 80 strokov obrodí. Pozabiti se pa zraven tudi ne smé, da Angleži bobu močno gnojé. Oni svoje poljske pridelke v veliko mesto London prodajajo, pa tudi nazaj gredé iz mesta po 15 ur deleč nekteri razne baže gnoj za svoje polje vozarijo.

Ako bi se pri Ljubljani tisti gnoj, ki po Ljubljanici splava, na kakošno posebno gnojnišče spravljal in se mu še kaj druge soderge pridevalo, in potem za bobovo setev porabil, bi si krajnska dežela pač veliko več pridelovala. Ljubljančani zastonj gnoj v Banat pošiljajo, Karlovčanom pa zato še vsako leto lepi dnar plačujejo, zakaj vsaki teden več sodov te robe konjederec v Korano, to je, v vodo, ki se pod Karlovcem s Kolpo združi, v ponočni tihoti izpeljuje. Pa vendar za vse te dobrote iz Banata noče nihče v Karlovec in v Ljubljano brez dnarja žita pošiljati.

Kmetijstvo! kako dolgo boš še spalo?! Ali te še ne budijo okoljšine časa? Ali ni zadnji čas, da vsak, naj je kmetovavec ali ne — ker jesti mora vsaki, ako hoče živeti — po vsi svoji moči pripomaga k zbuji in povzdigi umnega kmetovanja. Križnogorski.

*) Bob se ne smé pozno sejati, ker se ga bobove muhe (Delphinfliege) že v toploti pred cvetjem lotijo, in če se pred cvetjem bobovi verh — sedež škodljivih muh — požanje, steblo oslabí; ako se pa verh pustí, pa muhe proti vse cvetje poručajo. Pis.

Majhne obertnije po kmetih.

(Dalje).

Skorej ravno tako, kakor slive, se tudi fige (smokve) sušé; toda ljudjé obrajtajo bolj tiste, ktere na lesah o soncu so bile posušene, kakor pa tiste, ktere so v slivnicah posušili. Perve so tudi mehkejše in sladkejše. Po enaki viži sušijo se tudi jabelka, hruške, češnje, bodi si da jih suhe mislimo uživati, ali da iz njih čemo pijače pripravljati.

Po deželah, kjer je milo podnebje in raste blagi ters, sušijo vinogradniki tudi grozdje v velik dobiček svoj; s temi grozdinkami pa tergujejo drugi, ter jih odpravljajo posebno po severni Europi. Grozdje sušiti ravno ni težko. Na južnem Francozkem ravnajo takole: Štirnajst dní pred tergatvo pripravijo lug od sode ali pa potašelja. Ta lug naredé, da v primerno posodo vode denejo, ter v tej vodi sodo ali potašelj raztopijo. Pervo to vodo odcedijo, pa dolijejo druge, ktero ravno tako odcedé, kakor hitro se je lugasta sol v njej bil raztopila. Ta dva luga zmešajo, ter jima dolijejo po potrebi še hladne vode toliko, da kaže 11 do 11 in pol stopinj na alkalimeru. Ko je grozdje bilo brano, ter so gnjile jagode bili odpravili, denejo lug v kotel, podkurijo, da vrè in to neprenehoma. Potem vsujejo grozdje v lug, pa ga ne vzamejo prej ven, dokler ne zapazijo, da se vinove jagode niso razpočile. Kakor hitro pa to znamnje se prikaže, jih vzamejo ven, jih razpoložé na terstene lese, ter jih denejo na sonce; pervo noč jih pustijo celó zunaj, da jih rôsa namaka. Sledeče dní jih pridno obračajo, na

večer pa, preden sonce zahaja, vzamejo jih v hišo. Tako delajo nekoliko časa, vendar ne čakajo, da bi bile jagode popolnoma suhe. (Tako z grozdjem ravnati je bolje, kakor pa navada nekterih krajev, da ljudje vinske jagode le v pepélnati lug veržejo, od kterega ne vejo, kako močen da je; ravnanje to grozdinke rudečkaste naredí, pa odvzame jim njih oljnati in sladki slaj.)

Od bolj žlahnih verst odberejo francozki vinogradniki jagode posebej, to je, odpravijo njih peclovje, spravijo jih v škatljice iz jelovine, ter jih za lep dnar prodajo.

Ker že govorimo, kako gré sadje sušiti, omenimo tudi, da večidel sočivja in rastlin, ktere nam v hrano služijo, postavimo: mlado čebulje, male kumarce, zelene artičoke itd. se dajo tudi dolgo hraniti, če jih vkisamo. Vkisane so jako prijetne; zamogle bi pridne gospodinje jih v mesta na prodaj nositi, ker mestnjanke po takih stvaréh vedno poprašujejo, ter jih rade kupujejo. —

Po mnogo vaséh imajo kmetje in kmetinje lepo navado, da pozimi, ko so poljski opravki prejenjali, pridno klinčajo, predejo, tkajo ali krajce pletejo. Narejajo konopno ali lanéno platno, volnate odeje; ali pa le pripravljajo, barvajo, zavijajo in odpravljajo platnéno ali volnato robo. Tako delavno početje donaša tem krajínam veliko goldinarjev. Posebno obrajtano je lepo tkano domače platno; pa tudi drugi izdelki pavolni ali volnati, ktere ali v bližnji okolici prodajajo, ali s kterimi drugej tergujejo, donašajo lepe dohodke dotičnim vasém. (Hvaliti moramo ob tej priložnosti pridne Gorenke. Marljivo pletejo pozimi nitkne in volnate ječerme, kapice, nogovice itd.; poleti pa obhodijo s temi izdelki svojimi bližnje in daljne krajíne, prodajat jih, in pripomagat tako domačim potrebam).

(Konec sledí.)

Zgodovinske reči.

Rimska cesta in Emone v Noviodunum.

(Konec.)

Od kerškega polja proti zahodu se nahajajo stari rimski miljniki pri Raki, sicer brez napisa, pri Škocjanu pa z napisom: .. E. M. AV ..I... S PIVS ... VIAS. ET .. O .. CONRVIT ... IVERVNT. Dalje se še dobro poznava stara rimska cesta med Dobravo in Dobruško vasjo blizo Škocjana; pri Škocjanu se je našel star nerimsk denar, pri Klevevži pa star rimsk denar in star zid iz opek. Od ondod blizo Mokronoga so se našli rimski mertvaški lonci, solzne steklenice, in razni denarji, tudi stari rudniki. Blizo Mirne so zopet stari rimski denarji na dan prišli, in tudi rimsk kamen z napisom: Q. R. P. COH. IIII. AQV. GAIANVS ALVMNVS V. S. L. M. (Mitth. d. hist. Vereins f. Krain Jg. 1851 str. 1. 2., tudi Berichte d. krain. Museums na več mestih).

Celó izversten pa je svet pri Trebnem. Ondi je že Valvazor vedil za stare rezane kamne, stebre, grobe svetilnice, denarje, tudi lepo izdelanega kamnitega leva, kar se je vse iz zemlje izkopalo. (Valvasor B. XI. str. 586 in 587). Poslednji čas so ondi zadeli še mnogo rimskih denarjev, tudi cevi od stare rimske kopeli, zlasti pa rimske kamne z napisi. Med temi kamni se eden glasí: I. O. M. L. IVLEIVS FIRMINVS, tedaj zadeva nar višje božanstvo Jupitra; trije so napisani: I. O. M. ET GENIO LOCI, tedaj nar višjemu bogu Jupitru in varhu kraja; eden spet ima: (I. O. M.) CETERISQVE DIS DEABVSQ. ET G. LOCI, to je višjemu bogu in tudi drugim bogovom in boginjam in varhu kraja; eden I. O. M. ET G. COL. CENT., to je spet višjemu bogu in varhu družtva suknarjev (ki so debelo blago izdelovali, kakor se po navadi razlaga).

Te kamne so postavili L. VAL. FAVENTINVS, AVR. SECVNDIANVS, BAEB. MARCELLINVS, vojaki desete legije, T. MITRAPVS, izsluženi vojak štirnajste legije, in M. AVR. VALENTINVS, vojak tridesete legije. Po teh kamnih se mora soditi, da je bilo na mesti sedanjega Trebnega zadosti veliko mesto, ker se je še celó družtvo rokodelcov ondi zbralo, in ker se je toliko za čast bogov in varha mestnega storilo.

Še je en kamen z napisom: INVICTO MITHRAE P. AELIVS RESPECTVS; ta kaže, da se je tudi v tistem mestu božanstvo Mitrovo častilo. (Mitth. d. hist. Ver. Jg. 1851. str. 1. in 74.)

Zdaj vstane prašanje: Ktero mesto je stalo na selišu sedanjega Trebnega? Nekteri so do slej že nekaj ugibali, nekteri vse memo pušali; jez sam sem že v teh listih enkrat pisal, da bi bila utegnila Monecia tukaj stati, in to sem po imenu vode Temenice sodil. Pa s kratko rečem: mnogo rimskih mest na Krajnsko stavimo, ktere niso nikdar tukaj stale. Arrupium, Avendo in Monecia so stale unstran hribov, kteri savsko vodotočje ločijo od jadranskega morja, to je, v Primorji; to se prav lahko spozna iz popisa Augustove vojske z Japodi. (Appian. de bell. Illyr. — pri Linhartu B. I. str. 222). Antoninov potopis in Peutingerjeva tabla Arrupium in Avendo blizo Senja stavita; Monecia je tedaj nar bližje utegnila v reškem Primorji stati. Tudi Magnaniana ni bila na Krajnskem; po Ptolomejevem zemljopisu se mora namreč dalje proti izhodu, na Horvaškem, iskati. (Ptolom. l. II. c. 15.) Terpo in Metulum ste stale pri Ložu in Metljah, kakor se lahko sprevidi iz imenovanega popisa vojske zoper Japode, in poterdi iz mnogo najdenih starin. Ktero mesto se bo tedaj pri Trebnem iskalo, razun Praetorium Latobicorum? ali kam se bo ta stari kraj djal drugam, razun na trebenski svet? Mera milj shaja na vsako stran, proti Ljubljani in proti Kerškemu, zlasti ako se šteje po Peutingerjevi tabli. Dalje se mora pomniti, da tudi v bližnjici, pri Doberniči se je našlo mnogo rimskih denarjev; da bližje Ljubljane, pri Zatičini ali Žitičini, se je našel rimsk kamen z napisom: C. FAB. TERCIVS SIBI ET SVIS, tudi ostanjki rimskega ozidja. Od ondod je cesta utegnila iti čez Peščenjek, kakor še sedanji čas, ali pa se je nižje pri Žalni tje vila; po tem pa ali se je Šmarji bližala ali pa Igu, kjer se toliko starih spominkov nahaja, in tako je dospela proti Emoni.

Te svoje misli tukaj razodenem: naj bi nekaj preiskali tudi drugi, kteri so bližje teh straní. Gosp. Terstenjak pa, upam, da na tej poti tudi utegne kaj mitologiškega dobiti; Krakov log pod Škocjanom, Trebno kraj bogočastja od staroslovenske besede treba, kar pomeni daritev in tempelj, Žitična od žitja, ako ni bolj prav Stična od stikanja („imajo veliko stičino ali velik shod“, pravijo v nekterih krajih), ali pa Zatična od zatičja.

Hicinger.

Ozir po svetu.

Boji kónj z volkovi po ukrajnskih stepah na Rusovskem.

Pomlad, čas naj večje radosti in naj večje neugnanosti stepjih čred, je tudi čas njih naj večjih težav zastran volkov. Njih boji so v mnogem obziru zanimivi tako zavoljo zvitosti in gladne pohoti volkov, kakor zavoljo hrupa in pogumnosti kónj.

Volkovi so slabeja stran, tedaj morajo z zvitostjo in po ovinkih skušati to doseči, kar si konji ko vedno oprezovani napadenci s pogumnostjo in vzajemno pomočjo dosegajo. Toraj se je razvila tudi pri volkovih velika zvijačnost in ročnost, pri konjih pa tolikanj večja vzajemnost, ki jih večidel tudi oteva pogube. Da bi se volkovi o be-

lem dnevu prederznili v kaki tabún (čredo) planiti, primerja se sila redko. Oni le predobro vedó, da bi jih konji ko travo poteptali. Le ponoči, kader jih huda lakota ali silno poželjenje po žrebečji pečenki morí, se prigodí, (če je volkov veliko na številu, in napadeni del tabúna slab), da se množica volkov med tabún spravi. in tedaj se boj takole godí: Sperva napadeni konji, ki so volkove že od deleč vohali in njih svitle očí med travo iskreti vidili, nastavljajo ušesa, šumé in razgatajo in zaganjajo glase, ki se deleč ponoči razlegajo. Na pervi hrup priskočijo berž vsi bližnji konji brez razločka spola, in jo z enako pogumnostjo naravnost na volkove udarijo. Ti od take silovitosti sperva nekaj prestrašeni se maličkaj umaknejo. Ali hrup med konji čedalje huji prihaja, in celi tabún, ne da bi se razkropil, timveč dirja viharno na mesto nevarnosti. Matere vpijejo po svojih mladičih in ti dirjajo starim za petami, v gosti trumi varstva iskaje. Ako volkovi čutijo, da jih je dosti in ako glad zlo pritiska, se ne umaknejo do cela, bližajo se tam pa tam iznova in zasačijo znabiti kako mladè, ki vpijoč hití ravno z materjo na mesto nevarnosti, ktera pa še sama prav ne vé, od kod nevarnost žuga. To pa docela razjari mater, ki plane naravnost med volkove, da bi svoje žrebè otela. Ali spodletí ji. Pri tej priči je tudi že njo dvoje gladnih žrel ugrabilo za golt, ter jo treščilo k tlam. Tedaj pa tudi konji več ne čakajo. Svoje mlade vzamejo v sredo, kobile pa in valahi se postavijo v kolobar, ki pa ni tako neukreten, kakor ga večidel malajo. Na podobščinah jo imajo volkovi kaj prileżno. Tù stojé konji s prednjimi nogami kakor v zemljo ukopani, ter se le z zadnjimi branijo, kviško je dvigaje. Volkovi se imajo toraj le zadnjih kobil ogibati, in naj huja, ki jih doleteti utegne, je ta, da si morajo za to pot misel na žrebečje meso iz glave izbiti. V resnici pa se jim njihova sljà huje povrača. Združeni konji se zakajajo va-nje, in marsikomu od njih divje iskreče očí iz glave izbijejo; zakaj, nočejo se le braniti, pogubiti hočejo sovražnika. Žrebci ne gredó v versto, ampak zvunaj ostanejo in oburjavajo jo sopihaje s ferfotajočo grivo in kviško se vijočim repom hkrati ko vojvodi, zastavniki in trombarji. Kjer koli v travi volka ugledajo, skočijo gobce vkupaj stisnivši na-nj ter ga s prednjimi kopiti pobijejo. Zakaj, napadaje se konji zgolj prednjih nog poslužujejo, in le v sili in brambi tudi zadnjih. Da! tudi zobé si vedó kaj dobro v korist obračati, — in javalne se je tisučletni drakon rodskega otoka, kakor ga nam je Koseski popisal, silneje v goveda zakajal, kakor tabunski žrebec v volka. Včasi ga s prednjim kopitom tako pribriše, da se že na pervi mah zverne; kdaj ga le omami, tedaj pa brez ovinkov za goltanec zgrabi ter po travi kobilam pod noge zaderví, ki mu njegovo šavbo tako raztepó, da le prašiča v njej ne ostane. Tako delajo pogumni žrebci, in navadno so pogumni vsi. Se vé, da je tam pa tam med njimi tudi kak plašún, ki se le iz srede ven vsaja. Ima tudi neukretnežev, ki pri napadu volka zgrešé, zato pa tudi, ko bi trenil, z izterganim goltancem na tleh ležé in zadnjo travico vohajo. Zakaj, da so tudi konji spretni, vendar volk tudi ni bedak, in vé predobro, kdaj je zagrabiti. Razplatiti pa in snesti konja vendar le ne more, kader je z bojem že tako deleč prišlo. Tabún se za svoje mertve strašno maščuje, ne daje volkom za hip pokoja, in ne jenja divjati in hrupéti, dokler da se njih ostudni duh popolnoma iz stepe ne pozgubí. V takem primerljeji veljá med volkovi le: „Srečen, kdor uide!“ Sljà jim je v strašnem hrupu in sopihanji že davnej prešla, in tedaj ne grízejo več za napolnjenje svojega želodca, marveč za ohrambo svojega življenja. Sicer jo marsikak konj pri taki gonji še v ledja dobí, da še v starih letih misli nanjo; ali tudi marsikterega volka še vsled tega glava bolí, in kar jih je še živih ostalo, morajo tulé pete pobrati.

(Konec sledí.)

Jezikoslovna drobtinčica.

Nisem sicer jezikoslovec, pa vendar mi se dozdeva, da ne smemo zanemarjati naj manjše stvarice, ki koristi jezikoslovju našemu. — V 11. listu v pazki vredništva omenjene prešičje ikre (Finnen) ljudstvo v moji domovini v slovenskih Goricah blizo Maribora, in menda tudi dalje po slovenskih Goricah dobro pozna, pa jih imenuje stroge. „Taj prešič je strogast, to boljšo gülo so nam stroge vjele“ — pravijo. Povem ravno tako, kakor ljudstvo pravi. — Tudi v „Novícah“ omenjeni besedi „rokoven“ (periodisch) je v tem kraji jednaka beseda domača. „Toti človek je rükaven norec; 'ma že svoje rükave, ko nori“. — Mislim, da ta beseda vendar ni iz nemške „rückweise“ pokvarjena; nemogoče bi sicer ne bilo, ker posebno tù na nemški meji ljudstvo toliko rado nemškutari, to je, nemške besede pokvarja v slovenske, da niso potem nikomur podobne; ker se ne zavé potrebe čiste lepe slovenščine, godernja zoper slovenske šole na deželi ter pravi: „slovenski naši otroci tako znajo, čemu slovenska špraha, ki nobenega onsegna nejma, ki nikjer nič ne gilta!“ Ako pišemo takim naj koristniše bukve v čistem domačem jeziku, ni čuda, da ga ne razumejo in da pravijo, „da to je nova špraha“. — Le preresnično je, kar je unidan v „Novícah“ zastran knjigarstva omenjeno bilo. Že pred mesec dni se nas je nekoliko na neko slovensko knjigo pri enem tukajšnih knjigarjev naročilo, — al dan današnji še je moramo čakati, da se mu ljubi po njo pisati, ali da prileze iz bele Ljubljane.

Iz Gradca. Pavalec.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Ljubljane. X. Pretečeno sredo je bil velki zbor krajnskega zgodovinskega družtva, pri kterem se je snidilo kakih 20 družbenikov. Iz ogovora g. predsednika barona Codelli-ta se je skazalo, da to družtvo čedalje bolj napreduje, ne le kar zadeva število udov, njegovo premoženje, vedno večje bogatenje njegovih zbirk, knjižnice itd., temuč tudi v obziru njegove literarne delavnosti in zaveze z vunanjimi družtvi in učenimi možmi. Vsi pričujoči so poterdili enoglasno besede g. predsednika, s kterimi se je gosp. tajniku dr. Klunu za njegovo delavnost v prid družtva zahvalil. Nov dokaz marljivosti g. tajnika je bil od njega potem storjeni predlog, da bi družtvo dovolilo, v posebnih dokladah k svojemu časopisu popolno zbirko krajnsko zgodovino zadevajočih starih pisem pod imenom „Diplomatarium carniolicum“ izdajati. V ta namen je dr. Klun obljubil svojo celo bogato zbirko tega obsežka družtvu prepustiti in tudi vredništvo tega diplomatarja prevzeti brez plačila. Vsi udje so v izdajo te važne zbirke svoje dovoljenje dali. — Zgodovinske pomenke, ki so potem sledili, je gosp. dr. Henrik Costa, vodja tukajšne nadcolnije, sprožil z življenjopisom rajncega barona Latermana, nekdanjega poglavarja ilirskega kraljestva po nehanji francozke vlade v naših deželah. G. govornik je z živo besedo opomnil, kako se je Laterman za našo domovino trudil, kako ljudomilo se vedno obnašal, kako blagoserčno je posebno pri prenaredbi uradnij ravnal, da ni poslušal natolcevanja ovadnikov, kteri so hotli spodriniti marsiktere poštene možé, ki so bili pod Francozi služili, in sebi s tem kako službico pridobiti. Gotovo bode — kakor je gosp. govornik rekel — imé tega moža med Ljubljančani živelo, dokler bo stalo še kakšno drevesice v drevoredu, po njem imenovanem. — Potem je dr. Costa mlajši prav jasno razlagal razmere med splošno in deželno zgodovino. — Od zvunanjih družbenikov sta dva spisa v objavljenje zboru došla. Eden od gosp. Terstenjaka, v kterem slavni pisatelj svoje misli od starih Japodov, sedanjih Čićev, razodeva, — drugi od neutrudljivega gosp. Hicingerja o virih krajnske zgodovine. Škoda, da je časa zmanjkalo oboje prebrati; gosp. tajnik je le nju

zapopadek naznanje dal. Gosp. Terstenjak je v svojem spisu vse ude družtva naprosil, naj bi mu vse, kar jim je koli od sedanjih Čičev znanega o zgodovini, šegah itd., pismeno naznanili; po teh doneskih bi on še le ta spis o Japodih prenaredil in natisniti dal.

Zapustili smo zbor s serčno željo, da bi se taka „dušna paša“ večkrat ponavljala. Gotovo bi se s takimi javnimi pomenki, kjer ne strast, ampak le resnica veljavo ima, tudi vednim psovkam tistih dopisavcov prestreglo, ki po ptujih časopisih Ljubljano le kot strašno pušavo o zadevah vednosti in umetnosti grajajo. Tudi oni bi boljšo pašo za svoje pisarstvo dobili, in reveži bi ne bili primorani vedno le čez blato naših ulic svoje „lamento“ celemu svetu krožiti, ali v pomankanji boljšega duševnega lova željno po vsakem volku, ki nas znemiruje, segati!

— Nekdanji ljublj. prof. Heinz je perve dní tega mesca v Terstu umerl.

Novičar iz raznih krajev.

Nov predpis za sodni ogled merličev je bil 13. t. m. razglašen. Ta predpis obsega 134 razdelkov. V 1. razdelku pravi, da ogledovanje merličev je važno opravilo v mnozih okoljšinah, ker po njem se razsoja čast, svoboda, premoženje in življenje obdolženih oseb; zatoraj se mora to ogledovanje s tanko vestjo opravljati. — Prodajavcem štempeljskih mark je dovoljeno, da smejo prodajati tudi papir tiste sorte, ktera je za dokazne pisma (Urkunden) predpisana, toda oni morajo štempeljsko marko vselej koj pritisniti na tisto polo papirja, ki so ga v ta namen prodali. — C. k. ministerstvo nauka je ponovilo predpis, da vsaka nova šolska knjiga za gimnazije mora popred od ministerstva poterjena biti; poterjene knjige smejo učitelji sicer za svojo rabo izbirati, toda tako, da med letom se ne smé ena z drugo menjati. — Gosp. ministerski svetovavec in škof Andrej Mešutar je za predstojnika ministerskega oddelka pri ministerstvu za bogočastje in nauk izvoljen, in žl. gosp. Jožef Scheuchenstuel kot vitez c. k. austr. Leopoldovega reda po postavah tega reda v vitežki stan povzdignjen. — Iz Laškega se veliko sliši od povodinj, ki jih je napravila sila vodá v mnozih krajih, zlasti v okolici reke Brente; iz severnih krajev pa se sliši od zametov, ki zaderžujejo celó vožnjo po železnici; menda bomo pomnili to zimo povsod. — V Debrečinu je bil te dní „berašk bal“; — kaj! že celó berači dandanašnji napravljajo bal? Ne, — le v pripomoč ubogim so ga napravili mestjani. — Pač v velikih nadlogah živijo v nekterih krajih ljudjé! Živa priča tega je pismo g. fajmoštra Rustlera iz Seifen-a na rudnatih gorah Českega, ki ga je unidan „Bohemia“ razglasila; v tem pismu prosi fajmošter, naj bi mu učeni možje svetovali: kako bi se dala gorskemu mahu (lichen isl.) po kuhi grenjkoba vzeti, da bi bila mahova voda manj zoperna za vžitek, ker on (fajmošter) in njegovi farani morajo večidel le od tega mahú živeti. — V Krimu vse pri starem. Ne noč ne dan skor ne preteče, da bi rusovska armada po malem ne planila iz terdnjave sevastopoljske. Pisma iz Krima od 4. t. m. pripovedujejo, da je vreme od dné do dné lepše in da skor vsaki dan sonce sije. Do tega dneva je že 30.000 Turkov v Eupatorio prišlo, 2 dní pred pa je v Balaklavo prijadralo 5 prevoznih ladij naloženih z mulami in konji, ki so jih Angleži na Španjskem kupili in svoji armadi v Krim poslali. — Tisto novíco, ki smo jo v poslednjem listu prinesli, da car Nikolaj v nekem razglasu kliče vès rusovski narod k orožji, poterjuje telegrafno naznanilo „Fdbl.“, ktero pravi, da se je omenjeni oklic 11. dan t. m. po Rusovskem razglasil. Več se od tega razglasa za zdaj še ne vé. — Unidan se je govorilo, da se rusovska armada pomikuje od mej austrijanskega cesarstva nazaj; zdaj se pa po telegrafnem naznanilu iz Varšave od 8. t. m. uni novíci ravno nasprotna pripoveduje, da je generalu Labinovu in Plautinu ukaz došel, naj se zavolj boljega opazovanja s svojo armado pomakneta bliže proti meji austrijenski. Čigavo je pravo? — Gotovo je nek, da je 60.000 Rusov postavljenih ob meji Pruta. — Generala Niela, kterega je cesar Napoleon nalašč poslal v Krim, da naj se prepriča, kakoršna je tam, pričakujejo vsak dan v Pariz nazaj, ker nek le po tem, kar bo ta nasvetoval, se bo vojska preje ali pozneje začela. — Sliši se, da, kakor sardinsko armado bojo Angleži tudi vdinjali portugaljsko. — Od francozke armade pa, ki ima v podpor austrijanske v naše cesarstvo priti, je govoríca, da en oddelek bo šel skozi Švajco in Tirol, drugi čez Piemont in austrijansko Laško, in oba se bota združila na Českem in Marskem; francozkemu višjemu poveljniku se bo pridal austrijansk general in pa civilen komisar. Ker pa se ob vojski tudi na mir misli, se je te dní pravilo, da bivši angležki minister John Russel pride kot pooblastenec angležke armade k dunajskemu posvetovanju. — Španjska vlada hoče še dalje seči ko sardinska; ministri so 5. dan t. m. od državnega zbora terjali, da naj jim dá oblast prodati vse lastníne samostanov in svetnih duhovnov, pa tudi vse hiše, ki so lastnína deržave. Zbor je dovolil vladi to! 6. dan t. m. je bil 16. oddelk nove ustave, kteri veleva, da vsaka postava, ako če veljavna biti, mora kraljevo poterjenje imeti, z majhno večíno (130 zoper 107) od deržavnega zbora odobren. Če si bojo stranke v deržavnem zboru zmiraj tako nasproti stale, se bo Karlovcem (Carlisten) zlo polajšal namen nove španjske prekucije. — Vojvoda Genoveški je, 32 let star, umerl 10. dan t. m. v Turinu. — „Mil. Zeit.“ popisuje opravo in plačo rusovskih vojakov takole: za zimo dobí vsak vojak kožuh (polušubok), ki ga ima 3 leta terpeti; poleti nosi platnéno belo jopo; rusovski vojak ni kočljiv in žganje (vodka), ki ga dobiva, mu nadomestuje vse drugo; na mesec dobiva 5 fl. (po našem dnarji), razun tega pa ga oskerbuje vlada z vsim potrebnim živežem; vsaki dan dobiva $2\frac{1}{2}$ funta moke, 3 funte kruha in četert funta pšena; ob vojski namesto kruha dobiva $1\frac{3}{4}$ funta suhara (Zwieback).

Osoda.

Dva golobčeka letela,
Skupaj se na hrast usela,
Skup na vejici gerlila,
Eden druzega ljubila.
Prileti z goščave strela —
U sercé obá zadela.

J. Novak.

Pogovori vredništva.

Gosp. A. L. v K.: List 43. bote dobili. — Nevtrudljivemu zagovorniku mežnarjev po deželi na Št.: „Ni oltarića brez križića“, pravi neki pregovor istrijskih Slovencov, pa „kar danes ni, zna jutri biti“. — Gosp. J. C. pri sv. Iv.: Hvala lepa za zbirko slov. besed; se bo porabila.

Stan kursa na Dunaji 15. februarija 1855.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	$81\frac{3}{4}$	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	$82\frac{1}{2}$ fl
	$4\frac{1}{2}$ „	$71\frac{1}{4}$	„	Windišgrac. „ „ 20 „	$28\frac{3}{4}$ „
	4 „	$63\frac{1}{4}$	„	Waldštein. „ „ 20 „	$28\frac{1}{4}$ „
	3 „	50	„	Keglevičeve „ „ 10 „	11 „
	$2\frac{1}{2}$ „	41	„	Cesarski cekini.	5 fl. 50
Oblig. 5% od leta 1851	B	94	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 58
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		$72\frac{1}{2}$	„	Suverendor	17 fl. 20
Zajem od leta 1834 . . .		220	„	Ruski imperial	10 fl. 17
„ „ 1839 . . .		$119\frac{1}{2}$	„	Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl. 30
„ z loterijo od leta 1854		105	„	Angležki suverendor . .	12 fl. 30
„ národni od leta 1854		$85\frac{1}{8}$	„	Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	$27\frac{3}{4}$ fl.

Loterijne srečke:
V Terstu 14. februarija 1855: 81. 48. 50. 84. 21.
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 24. februarija 1855.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.